

RUOKA EI KASVA
KAUPAN HYLLYILLÄ

Kohti kannattavampaa maataloutta

**Kristillisdemokraattien
maa- ja metsätalouspoliittinen ohjelma**

Kristillisdemokraatit
ARVOISTASI POLITIIKKAA.

KD Maa- ja metsätalouspoliittinen ohjelma

JOHDANTO

Maanviljely ja kotimainen ruoantuotanto ovat ajautuneet viime vuosina todelliseen kriisiin. Tuottajahintojen lasku, Venäjän asettamat tuontikiellot, tukimaksatusten lykkääntyminen sekä haastavat sääolosuhteet ovat olleet kovia iskuja maataloudelle. Vuonna 2015 noin 1800 tilaa joutui lopettamaan toimintansa. Samalla monet maatalousyrittäjät harkitsevat elinkelpoisten tilojensa lopettamista, koska tuottajahinnoilla ei enää saa edes tuotantokustannuksia katetuksi.

Mikäli maatalouden kriisiin ei vastata päättäväisesti, yhä useampi maatalousyrittäjä luopuu toiminnastaan eivätkä uudet sukupolvet enää ole valmiita jatkamaan perhetilojen toimintaa. Tällä olisi tuhoisa vaikutus kotimaisen puhtaan ruoan saantiin ja Suomen huoltovarmuuteen. Samalla kotimaisten, puhtaiden elintarvikkeiden tarjonta ja elintarviketeollisuuden työllisyys romahtaisivat ja maamme menettäisi yhden mahdollisista tulevaisuuden vienvaihteistaan. Suomella ei ole varaa maatalouden alasajoon eikä maaseudun elinvoimaisuuden yhä nopeampaan hiipumiseen.

Maatalouden pelastamiseksi tarvitaan pikaisia toimia. Akuutin kriisin helpottamiseksi tarvitaan oikea-aikaisia maatalouden kriisitukia. Kaikki tukimaksatukset pitää tulla hoidetuksi ajallaan ja maatalousyrittäjille on tarjottava valtion takaamia hätälainoja. Lisäksi tukiin, lainoihin ja lupaprosesseihin liittyvää byrokratiaa tulee keventää. Suurimmissa vaikeuksissa taloudellisesti ja henkisesti ovat ne - usein nuoremman sukupolven - maatalousyrittäjät, jotka ovat viime vuosina tehneet merkittäviä investointeja velkarahalla. Ei ole kenenkään etu, että nämä investoinnit valuvat hukkaan.

Akuutin kriisin selvittäminen ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan uudenlaista ajattelua ja uusia ratkaisuja, joiden avulla Suomen maa- ja metsätalouden potentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Parhaimmillaan maa- ja metsätalous voi tarjota merkittävästi lisää työpaikkoja ja uusia vientimahdollisuuksia ja samalla parantaa maamme energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Tässä ohjelmassa tuomme esiin Kristillisdemokraattien pidemmän aikavälin ratkaisuehdotuksia maa- ja metsätalouden kehittämiseksi. Tavoitteena on elinvoimainen maaseutu sekä taloudellisesti ja ekologisesti kestävälle pohjalle rakentuva maa- ja metsätalous.

SISÄLLYS

Johdanto.....	2
Kotimainen ruoantuotanto elintärkeää Suomelle.....	4
Tavoitteena elinvoimainen maaseutu.....	5
Maataloudelle parempi tulevaisuus.....	6
Kestävän metsätalouden mahdollisuudet.....	8
Parempaa tukipolitiikkaa.....	9
Tavoitteeksi oikeudenmukainen elintarvikeketju.....	11
Suositaan kotimaista ruokaa.....	12
Energiaa omasta takaa.....	14

KOTIMAINEN RUOANTUOTANTO ELINTÄRKEÄÄ SUOMELLE

Suomalaiset ovat viimeisten vuosikymmenten aikana tottuneet pitämään ruoan riittävyttä itsestäänselvyytenä. Ruokaa on ollut tuhlattavaksi asti. Kotimaisen maatalouden ja huoltovarmuuden merkitys on hämärtynyt globaaliin talouteen tottuneille. Alaa on vallannut ajatus siitä, että ruokaa kannattaa tuottaa vain siellä, missä tuotanto on edullisinta.

Kristillisdemokraatit varoittavat tuodittautumasta sen varaan, että saamme hankittua kohtuuhintaisia elintarvikkeita ja energiaa ulkomailta kaikissa tilanteissa. Globaali väestönkasvu, ilmastonmuutos, talouskriisit, aseelliset ja poliittiset konfliktit voivat hyvinkin nopeasti vähentää ruoantuotantoa ja ruoan tarjontaa maailmanlaajuisesti. Huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvitsemme toimivaa maataloutta, hajautettua kotimaista energiantuotantoa ja elinvoimaista maaseutua, nyt enemmän kuin pitkään aikaan. Lakkautettuja tiloja ja alas ajettua elintarviketuotantoa ei hetkessä nosteta jaloilleen. Keskeisten elintarvikkeiden huoltovarmuus, kansallista kulutusta vastaava tuotanto ja elintarvikkehuolto ovat turvallisuuskysymyksiä. Kun ruoka tuotetaan lähellä kuluttajia, on myös ruoan laadun ja turvallisuuden valvonta toteutettavissa helposti.

Huoltovarmuuskulman lisäksi on monia muita syitä pitää kiinni kotimaisesta ruokatuotannosta. Maa- ja metsätaloustuotanto sekä puutarhatalous luovat työpaikkoja ja työllistävät myös muilla aloilla. Työllistämisaikutukset ulottuvat muun muassa lomittajista, metsäkoneen kuljettajista, maatalousneuvojista, elintarviketyöntekijöistä, jatkojalostajista ja kaupan alan työntekijöistä aina matkailuyrittäjiin ja rakennusurakoitsijoihin asti. Kristillisdemokraatit tahtovat, että kotimainen, puhdas ruoantuotanto nostetaan yhdeksi kärkiprioriteetiksi poliittisessa päätöksenteossa. Kehittyvä ja kestävä kehityksen varaan rakennettu maa- ja metsätalous avaa samalla suuria mahdollisuuksia tulevaisuutta ajatellen. Puhdas ruoka ja innovatiivinen biotalous ovat suomalaisten tulevaisuuden valttikortteja, joiden avulla voidaan luoda uusia vientimahdollisuuksia ja työpaikkoja. Maatalouspolitiikan on tuettava pitkän linjan tavoitetta tehdä Suomesta rehu- ja energiaomavarainen.

Kotimaisen ruoantuotannon perusedellytykset on turvattava toimivan ja oikeudenmukaisen tuotantokijärjestelmän kautta koko maassa. Euroopan unionin maatalouspolitiikkaa on sovellettava niin, että luonnonolosuhteet otetaan tarkoin huomioon koko maassa.

Kotimaisesta energian- ja ruoantuotannosta on pidettävä huolta kaikkina aikoina, riippumatta kansainvälisistä suhteista. Pitkällä tähtäimellä Suomen

nostaminen tulevaisuuden ruoantuotannon edelläkävijäksi vaatii laajempaa näkökulmaa ja määrätietoista kehitystyötä. Innovatiivisten uusien ratkaisujen etsiminen koko maa- ja metsätaloussektorilla on tästä syystä erittäin tärkeää.

TAVOITTEENA ELINVOIMAINEN MAASEUTU

Kristillisdemokraatit haluavat kehittää koko Suomea asuttuna ja elinvoimaisena. Haja-asutusalueilla on turvattava mahdollisuus kannattavaan maatalouteen, kestävään metsätalouteen, vahvoihin oheiselinkeinoin ja muuhun yritystoimintaan sekä luonnonvarojen vastuulliseen hyödyntämiseen ja jalostamiseen.

Haja-asutusalueiden palveluiden järjestämisessä pitää kehittää uudenlaisia vaihtoehtoisia palvelumuotoja. Etätyömahdollisuuksia ja kattavia tietoverkkoja on aktiivisesti lisättävä. 3D-tulostus ja muut digitalisaation sovellutukset avaavat mahdollisuuksia hajasijoittaa tuotantoa. Julkisen liikenteen palveluita tulee ylläpitää valtion ja kuntien toimesta ja samalla tulee mahdollistaa yksityisautojen käyttö niitä tarvitseville kohtuullisella ajoneuvo- ja polttoaineverotuksella. Kattavan lentoasemaverkoston säilyttäminen on elinehto maakuntakeskuksille. Harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta huolehditaan viranomaisten yhteistyötä kehittämällä.

Suomalainen maaseutu on arvokasta monipuolisuutensa ja koskemattoman luontonsa ansiosta. Kolmannes Suomen lajistosta, pitäen sisällään kasvit ja eläimet, on maaseutuympäristöön sidottuja. Maamme viljeltynä pitäminen on elinehto monimuotoisuudelle. Suomessa tilakoot ovat verrattain pieniä, mikä omalta osaltaan on auttanut säilyttämään maaperän ravinnerikkuuden. Maanviljely ei ole enää kaikille maatalousyrittäjille ainoa elinkeino, vaan yhä useammat hoitavat tilaansa muun työn ohessa. Vaikka maanviljely ei olisikaan pääelinkeino, ovat osa-aikaviljelijöiden hoitamat tilat yhtä lailla tärkeitä kotimaisen ruokatuotannon ja maaseudun elinvoimaisuuden näkökulmasta. Suomen puhdas luonto ja turvallisuus ovat avainasemassa matkailuelinkeinon kehittämisessä. Näiden vahvuuksien hyödyntämistä ja esiintuomista tulee kehittää niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Matkailumahdollisuuksia tulee edelleen kehittää.

Suomen metsät ovat ravintorikkaiden marjojen ja sienten suuria ruoka-aittoja, jotka valitettavasti jäävät suurelta osin hyödyntämättä. Sisävesissä on suuret mahdollisuudet kalavarojen hyödyntämiseksi. Varsinkin nuoria on kannustettava retkeilyyn, marjastamiseen, metsästämiseen ja kalastamiseen sekä muuhun luonnon antimien hyödyntämiseen jokamiehenoikeudella. Aiemmille

sukupolville luontaiset harrastukset ja ruoanhankinnan tavat ovat voineet jäädä nuorille etäisiksi. Myös uusille sukupolville on tärkeää välittää luonnossa liikkumisen taidot ja antaa mahdollisuus luoda läheinen suhde luontoon.

TOIMENPITEET

- Turvataan riittävät resurssit liikenneverkoston ylläpitoon koko maassa
- Edistetään robotisaation ja digitalisaation tuomien uusien ratkaisujen käyttöönottoa, niin pientuotannossa kuin esimerkiksi kuljetuksissa.
- Kehitetään tietoliikenneyhteyksiä koko maassa liiketoiminnan ja etätöiden mahdollistamiseksi
- Kohtuullistetaan perintöveroa erityisesti yritysten, myös maa- ja metsätalousyritysten sukupolvenvaihdosten yhteydessä
- Panostetaan matkailualan kehittämiseen ja markkinoidaan Suomea turvallisena, puhtaan luonnon matkailumaana

MAATALOUELLE PAREMPI TULEVAISUUS

Maatalouden keskittymisestä ja koneellistumisesta huolimatta ihminen on edelleen keskeisessä osassa ruoantuotantoketjua. Maatalousyrittäjien ja -työntekijöiden hyvinvointi on turvattava ja heidän sosiaali- ja eläketurvaansa kehitettävä. Uupumista on ehkäistävä, ja tilakohtaiset riskit on pyrittävä pitämään kohtuullisina.

Maatalousyrittäjien jaksamista on tuettava toimivan ja kattavan lomitussjärjestelmän kautta, jotta he voivat hoitaa tuotantoeläimiä eläinsuojeluvuotteiden mukaisesti kaikissa tilanteissa. Ihmisten lisäksi on huolehdittava kotieläinten, lemmikkieläinten ja tuotantoeläinten hyvinvoinnista.

Elintarvikkeiden saatavuus ja laatu ovat pitkälti kiinni perheviljelmiin perustuvasta elintarviketuotannosta. Elinvoimaiset maatilat tuovat maaseudulle työpaikkoja, ja ne ovat myös tärkeitä rakennetun maiseman hoitajia väljästi asutussa maassamme. Perhetilojen sukupolvenvaihdoksia tulee helpottaa. Kehittämällä luopumistukijärjestelmää joustavaksi ja kannustavaksi voidaan tukea maaseudun säilymistä toimivana ja asuttuna.

Osa-aikaviljelyä ei tule väheksyä. Tulevaisuudessa yhä useampi toimii maatalouden ohella myös muussa ammatissa turvatakseen perheensä riittävän

toimeentulon. Osa-aikaviljelyyn voidaan päätyä myös muiden perhesyiden tai uratoiveitten vuoksi, eikä tilalla asuminen ole aina itsestäänselvyys.

Maataloustoiminnan kehittämistä on tuettava keventämällä byrokratiaa. Lupa- ja tukihakemusten käsittelyä tulee nopeuttaa ja helpottaa sillä lupaprosessien pitkittyminen muun muassa rakennuslupien osalta heikentää investointien kannattavuutta.

Tuotantorakennusten kiinteistövero tulee alentaa. Tällä hetkellä tuotantorakennusten kiinteistövero kerätään noin 13 miljoonaa euroa ja se kohdentuu kovimmin uusiin tai uusittuihin rakennuksiin vähentäen omalta osalta uusien investointien kannattavuutta. Maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero tulee puolittaa ja kohdentaa tasapuolisesti vanhoihin ja uusiin rakennuksiin.

Puhtaiden kotimaisten maataloustuotteiden kysynnän lisäämistä ja tuottajahintojen korottamista tulee edistää ja jalostamista vientiin tukea. Kuluttajien palvelemiseksi ruoan jäljitettävyyttä pitää parantaa. Valtiovallan tulee kehittää elintarviketuotannon eettisyyttä ja toimia eläinten kohtelun parantamiseksi sekä ruoan jäljitettävyyden lisäämisen puolesta myös Euroopan unionissa. Geenimuuntelu ei ole perinteistä kasvien jalostusta. Geenimuunteluun käytetään erilaisia tekniikoita, mutta sen pitkäaikaisia vaikutuksia ekosysteemiin ja ravinnon turvallisuuteen ei vielä osata tarkasti arvioida. EU-jäsenmailla pitää olla oikeus julistaa alueensa vapaaksi GMO-viljelystä sekä oikeus rajoittaa GMO-tuotteiden pääsyä markkinoilleen kansanterveydellisistä ja ympäristösyistä. Kuluttajilla tulee olla mahdollisuus välttää tuotteita, jotka sisältävät geenimuunneltuja organismeja.

TOIMENPITEET

- Kehitetään maatalousyrittäjien sosiaali- ja eläketurvaa sekä ylläpidetään toimivaa ja kattavaa lomituseräjäjärjestelmää
- Kehitetään luopumistukijärjestelmää joustavammaksi ja kannustavammaksi maatilojen sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi
- Kevennetään lupabyrokratiaa tuotantorakennusten rakentamisen yhteydessä
- Kevennetään maataloustuotantoon tarkoitettujen tuotantorakennusten kiinteistövero ja kohdennetaan tasapuolisesti ja investointeihin kannustavasti
- Lisätään kuluttajien tietoisuutta ruoan alkuperästä

KESTÄVÄN METSÄTALouden MAHDOLLISUUDET

Suomen metsäteollisuus on viime vuosina noussut aallonpohjalta. Metsätalouden tuotteet nousivat vuonna 2015 jälleen suurimmaksi vientialaksi 27,1 % osuudella kokonaisviennistä. Sellun ja kartongin kysynnän lisääntyminen selittää suurilta osin metsäteollisuuden viennin kasvun.

Vaikka metsäteollisuus on jo nyt merkittävä ala Suomessa, voidaan metsiä hyödyntää kestävästi vieläkin enemmän. Erityisen tärkeää on nostaa puun ja jalostusastetta ja lisätä tuotekehittelyä kotimaassa, jolloin vientituotteiden arvo nousee nykyisestä. Puun käyttöä ja jalostusta on mahdollista lisätä esimerkiksi kehittämällä pienimuotoista mekaanista puunjaloitusta lähellä raaka-ainelähteitä. Jatkojalostuksen lisääminen esimerkiksi rakentamisessa ja huonekaluteollisuudessa tuo uusia työpaikkoja.

Suomen metsäpolitiikan tulee pohjautua aktiiviseen metsän- ja puunjaloituksen uusien tuotteiden kehittämiseen, puutuoteteollisuuden kehittämiseen, bioenergiaan, puuntuotannon tehostamiseen, virkistyskäytön lisäämiseen ja metsäntutkimukseen. Metsähallituksen tulostavoitteita ja metsän käsitteilytapoja pitää tarkastella aina myös luonnon monimuotoisuuden säilymisen näkökulmasta.

Puumarkkinoiden toimivuuden takaamiseksi on sovittava puukaupan yhteisistä säännöistä. Metsänhoitoyhdistysten asema avustajana puukaupoissa on turvattava.

Metsäyrittäjyyden houkuttelevuutta voidaan lisätä koulutuksen kautta ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa alan mahdollisuuksista. Metsäalan työvoimapolua on torjuttava lisäämällä koulutuspaikkoja. Koulutusta tulee suunnata nuorten ohella myös maahanmuuttajille. Metsätilojen pienet koot ja sirpaleisuus ovat iso ongelma metsän hoidon ja hyötykäytön kannalta. Metsäteollisuuden puuntarpeeseen pitää vastata puunmyyntiin pakottavien maksujen sijaan metsänomistajia oikeudenmukaisesti kohtelevilla kannusteilla, jotka helpottavat metsätilojen sukupolven- ja omistajanvaihdoksia. Kiinteistövero ei tule laajentaa koskemaan metsätiloja eikä metsä- ja maatalousmaata.

TOIMENPITEET

- Parannetaan suomalaisen metsäteollisuuden jalostusastetta panostamalla tutkimukseen ja kehitykseen

- Asetetaan puurakentamiselle sitovat tavoitteet julkisessa rakentamisessa ja kaavoituksessa
- Lisätään kotimaista puukauppaa kehittämällä puumarkkinoita
- Kevennetään metsätilojen perintö- ja lahjaverotusta sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi

PAREMPAA TUKIPOLITIIKKAA

Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä, että Suomessa on tulevaisuudessakin mahdollista ansaita elantonsa maanviljelyllä. Kansalliset ja EU-tuet ovat tällä hetkellä välttämättömiä, eikä niistä tule luopua. Tukijärjestelmää tulee kuitenkin kehittää niin, että tuet ohjautuisivat nykyistä enemmän aktiiviviljelyyn. Peltopinta-alan mukaan maksettavista tuista tulisi siirtyä enenevässä määrin tuotantotukiin. Luomutuotannon tuet tulee kohdentaa ruokaa tuottavaan luomuviljelyyn.

EU velvoittaa viljelijöitä kesannoimaan 5% peltoalasta Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla. Kuitenkin yli kymmenesosa Suomen maatalousmaasta on nurmikasveilla luonnonhoitopeltoina, suojavyöhykkeinä, viherkesantona ja monimuotoisuuspeltoina. Maataloustukea alat saavat määritelmästä riippuen sadasta kolmeensataan miljoonaa euroa. Arvostelijoiden mukaan vain vähän hoitoa vaativan nurmiviljelyn tukeminen nostaa pellon hintaa ja vuokratasoa, mikä estää kasvuhaluisia tiloja laajentamasta toimintaansa.

Kaikkien maatalouden tukien tulee kannustaa yrittäjyyteen ja säilyttää terveen yrittäjyyden edellytykset. Maataloustukien hallinnointi-, tarkastus- ja valvontajärjestelmää tulee yksinkertaistaa laiminlyömättä väärinkäytösten ehkäisemistä. Tukien maksatukset on jaksotettava tarkoituksenmukaisesti. Suomen tulee edistää tätä periaatetta EU:ssa tulevia CAP-ohjelmakausia koskevien neuvotteluiden aikana.

Metsätalouden kohdalla kestävän metsänhoidon rahoituslain mukaiset ns. kemera-tuet tulee saada nykyistä selkeämmin ennakoitaviksi ja rahojen riittävyys koko vuoden tukiin turvata. Epävarmuus tukien saamisesta aiheuttaa ongelmia metsän omistajille, sillä raivaukset ja harvennukset on tehtävä ajallaan, jotta saadaan tuotettua myyntikelpoista puuta. Hankkeiden käsittelyä on joustavoitettava ja kemera-tuen myöntämisvaltuus tulee määritellä uudelleen ohjelmaperusteiseksi.

Taimikoiden varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon tuella pyritään varmistamaan metsävarojen hyvä kehitys ja pohja kehittyvälle biotaloudelle. Jotta tuki-

varat tulisivat tarkoituksenmukaisesti ja Kansallisen metsästrategian tavoitteita tukien tehokkaasti käytettäviksi, tulisi nuoren metsän hoidon läpimittarajaa laskea, jolloin kemera-tuella ei tuettaisi kaupallisesti kannattavia kuitupuun hakkuita.

EU:n maatalouspolitiikka on lyhytsyklistä. Viime ohjelmakauden vaihteessa poliittiset päätökset venyivät lisäten merkittävästi viljelyn epävarmuustekijöitä ja aiheuttaen tukimaksatusten viiveitä sekä näin heikentäen näkymiä tilojen kehittämiseksi. Suomen on EU:ssa ajettava aiempaa paremmin ennakoitavaa maatalouspolitiikkaa. Tulevan ohjelmakauden sisällöstä on päätettävä hyvissä ajoin, jotta sekä tilat että virastot voivat varautua sen tuomiin muutoksiin. Euroopan unionin maataloustuki- ja maaseuturahaston varojen käytöstä vastaavan Maaseutuviraston (Mavi) toimintaa tulee kehittää. Vuonna 2016 nähty tukimaksatusten osittaista lykkäytymistä ja viivästymistä ei voi jatkossa hyväksyä. Suomen tulee pyrkiä vaikuttamaan CAP-ohjelmaneuvoittelujen sujuvuuteen ja turvattava Maaseutuvirastolle riittävät henkilöstöresurssit ja toimivat tietojärjestelmät myös muutostilanteissa.

Hallinnollista työtä ei pidä enää tarpeettomasti lisätä niin virkamiesten kuin maatalousyrittäjienkään kohdalla. Päinvastoin tukibyrokraatiaa pitäisi karsia ja tarjota maatalousyrittäjille riittävästi neuvontapalveluita. Tukihakemusten piennistä virheistä ei pidä rangaista kohtuuttomasti, esimerkiksi epämällä tukia muodollisten seikkojen vuoksi.

TOIMENPITEET

- Kohdennetaan maataloustukia aktiiviviljelyyn
- Järkevöitetään ympäristötukijärjestelmää
- Turvataan Maaseutuvirastolle riittävät resurssit tukimaksatusten asianmukaiseen hoitoon
- Karsitaan tukihakemuksiin liittyvää byrokraatia ja huolehditaan, että riittävää neuvontaa on saatavilla
- Kohtuullistetaan puutteellisista tukihakemuksista johtuvia sanktioita
- Lisätään neuvontapalveluita maatalousyrittäjille

TAVOITTEEKSI OIKEUDENMUKAINEN ELINTARVIKKEKETJU

Kristillisdemokraatit pitää tärkeänä, että kaikille elintarvikeketjun toimijoille turvataan oikeudenmukainen osuus lopputuotteen arvosta. Ei ole oikein, että kauppaketjut halpuuttavat elintarviketuotteita suomalaisten alkutuottajien kustannuksella.

Pienet maatalousyrittäjät ovat heikossa asemassa arvomuodostusketjussa. Tuottajahinnat ovat viime vuosina laskeneet hälyttävästi, kun päivittäistavarakaupan suuret toimijat ovat polkeneet hintoja alas. Hankintahintojen lasku ei kuitenkaan näy kokonaisuudessaan kuluttajahinnoissa, vaan kaupan alan toimijat lisäävät samalla omia katteitaan maatalousyrittäjien kustannuksella.

Mikäli maatalousyrittäjille maksettaisiin kohtuullisempia tuottajahintoja, maatalouden tukiriippuvuus vähenisi ja maatalouden kannattavuus paranisi. Tuottajaosuuskunnat ovat tärkeässä asemassa tuottajahintojen kehityksessä. Niiden asemaa tulisi kehittää ja vahvistaa.

Kaupan omien tuotemerkkien, eli niin sanottujen private label –tuotteiden yleistymisen on myös johtanut hankintahintojen laskemiseen. Suuret toimijat pystyvät polkemaan tuottajahintoja alas isojen tuotantomäärien avulla. Tämä on merkinnyt paitsi tuottajahintojen laskua myös kuluttajille tarjottavien tuotemerkkien vähentymistä. Koska Suomen päivittäistavarakauppaa dominoi kaksi suurta toimijaa, kehitys johtaa epäterveeseen kilpailutilanteeseen.

Tuottajahinnat pysyisivät kannattavalla tasolla, jos tuotanto myytäisiin useammalle toimijalle. Kuluttajalle kaupan omat merkit markkinoidaan edullisemmalla hinnalla, kuitenkin laadun ja valinnanvaran kustannuksella. Elintarvikealan terveen kilpailun sekä kuluttajasuojan vuoksi on tärkeää, että tiedot tuotteiden alkutuottajasta ja valmistajasta tulevat selkeästi esille.

Kuluttajien ostokäyttäytyminen ratkaisee, kuinka kotimaiset elintarvikkeet pärjäävät markkinoilla. Jotta kuluttajat voisivat ostopäätöksillään vaikuttaa kotimaisen ruuan tuotantoon, on heidän saatava nykyistä paremmin tietoa siitä, mistä elintarvikkeiden hinta koostuu. Läpinäkyvyyttä tarvitaan alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan osuuden ilmoittamiseen. Kuluttajatyö ei ole pelkkien etujärjestöjen tehtävä, vaan kuluttajille tulee tarjota puolueettomalta taholta oikeaa ja ajantasaista tietoa hinnanmuodostuksesta, alkuperästä, kotimaisuudesta, ruokaturvasta ja luomutuotannosta.

Tuottajien omia suoramyyntimahdollisuuksia voidaan lisätä esimerkiksi verkokauppaa kasvattamalla.

Suomalaisten elintarvikkeiden vientimahdollisuuksia tulee edistää. Puhtaan ruoan ja uudenlaisten tuotteiden mahdollisuudet maailmanvalloitukseen ovat huomattavat. Esimerkiksi lihaa korvaavien proteiinipitoisten kasvisraaka-aineiden myynti on kasvamassa. Elintarviketeollisuudessa kehitetään uusia tuotteita, joista esimerkkeinä ovat nyhtökaura ja härkäpaputuotteet.

Tuotekehitykseen ja tuotemerkkien markkinointiin tarvitaan panostuksia. Suomalaisten osaamista myynnin ja markkinoinnin saralla pitää parantaa yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten välillä. Suomalaista ruokateollisuutta pitää samalla tuoda näyttävästi esille valtion vienninedistämistoimissa. Lisääntynyt vienti lisää ruoan kysyntää ja nostaa tuottajahintoja.

TOIMENPITEET

- Edistetään kilpailua päivittäistavarakaupassa
- Kehitetään tuotemerkintöjä koskevaa lainsäädäntöä niin, että valmistajatiedot ja muut alkuperätiedot tulevat selkeämmin esille.
- Vahvistetaan ruoan alkutuottajien asemaa elintarviketekjussa tuottajaosuuskuntien asemaa parantamalla
- Parannetaan kuluttajien tietoisuutta tuotteiden alkuperästä ja tuotantotavoista
- Edistetään suomalaisen ruoan vientiä ja markkinointia

SUOSITAAN KOTIMAISTA RUOKAA

Kristillisdemokraatit tahtovat kehittää julkisia hankintoja parantamalla kotimaisten ruoantuottajien asemaa. Julkisten toimijoiden hankintaosaamista pitää kehittää niin, että tehdään pienempiä kilpailutuksia, jotta suomalaiset yritykset voivat pärjätä tarjouskilpailuissa. Mikäli markkinat ovat suurten välittäjien käsissä, se johtaa usein tuontiruoan käyttöön.

Elintarvikehankintojen yhteydessä tulee määrittää tarkasti ruoan laatuvaatimukset, kuten tuoreus, turvallisuus, joustavuus sekä tarpeeseen perustuva oikea määrä ja laatu. Pakkausten pitää olla tarpeeseen sopivat, jalostusasteen sopia käyttötarkoitukseen, tuotteiden laadun säilyä kuljetuksessa ja varastoinnissa. Julkisissa hankinnoissa on tuontiruoalet asetettava samat tuotantovaatimukset kuin mitä kotimaiset tuottajat joutuvat noudattamaan.

Kristillisdemokraatit kannustavat kuntia tekemään periaatepäätöksen, jonka pohjalta kunnan elintarvikehankinnoissa edistetään puhtaiden ja lähellä tuotettujen elintarvikkeiden käyttöä. Elintarvikehankintoja ei pidä tehdä pelkästään hinnan perusteella ilman erityisen painavaa syytä, vaan laadulle tulee laittaa iso painoarvo. Samalla tulee varmistaa, että ilmasto-, energia- ja ympäristönäkökohdat otetaan huomioon hankintapäätöksiä tehtäessä.

Julkisissa hankinnoissa pitää ottaa nykyistä kattavammin huomioon huoltovarmuusnäkökohdat. Kuntien tulee tehdä selvitys erilaisten kriisitilanteiden aiheuttamista riskeistä kunnan vastuulla olevalle elintarvikehuollolle.

Terveydelliset syyt ovat monelle kuluttajalle merkittävä peruste luomutuotteiden kysynnälle ja tärkeä syy sille, miksi luomutuotantoa tulee lisätä. Kristillisdemokraatit pitävät tärkeänä jatkaa luomualan kehittämissuunnitelmaa, jonka avulla luonnonmukaista tuotantoa monipuolistetaan ja lisätään kysyntää vastaavaksi sekä kehitetään koko luomuruokaketjua. Luomukotieläintuotannon houkuttelevuutta pitää lisätä ja luomuruoan osuutta kasvattaa julkisissa hankinnoissa. Luomutuotteiden tuotannon, jalostuksen, markkinoinnin ja viennin kasvattamisesta on tuettava.

TOIMENPITEET

- Tehostetaan julkisten toimijoiden tiedotusta elintarvikehankinnoista, erityisesti tulossa olevista kilpailuksista
- Parannetaan kuntien ja ruoka-alan toimijoiden yhteydenpitoa järjestämällä keskustelutilaisuuksia ja tapaamisia
- Asetetaan julkisissa hankinnoissa tuontiruualle samat tuotantovaatimukset kuin mitä kotimaiset tuottajat joutuvat noudattamaan
- Asetetaan tavoitteeksi luomutuotteiden tuotannon, jalostuksen, markkinoinnin ja viennin kasvattaminen niin, että vuoteen 2020 mennessä luomuala käsittää vähintään 20 prosenttia peltoalasta.
- Otetaan kilpailutuksissa paremmin huomioon vaatimukset mm. ruuan hintaan, turvallisuuteen, tuotantotapaan, jäljitettävyyteen ja alkuperään liittyen
- Huomioidaan huoltovarmuusnäkökulma julkisissa hankinnoissa

ENERGIAA OMASTA TAKAA

Kristillisdemokraatit pitää tärkeänä kotimaisen uusiutuvan energiatuotannon lisäämistä. Hajautettu energiantuotanto on vähemmän haavoittuva häiriöille kuin yksittäiset suuret laitokset. Kotimaisen uusiutuvan energian korvataessa ulkomailta tuotua fossiilista energiaa hillitään ilmastonmuutosta ja parannetaan mahdollisuuksia suoriutua EU:n edellyttämistä uusiutuvan energian lisäämisen tavoitteista. Samalla parannetaan kauppasetta ja lisätään huoltovarmuutta.

Suomessa on valtavat varannot bioenergiaksi hyödynnettävää raaka-ainetta. Biokaasun tuotannon lisäämiseen on suuret mahdollisuudet. Gasum Oy on arvioinut potentiaaliksi 15 TWh mikä on kolmannes Suomen maakaasun käytöstä. Jyväskylän Yliopisto on arvioinut biokaasupotentiaaliksi 24,3 TWh, josta teknistaloudelliseksi potentiaaliksi 9,3 TWh.

Biokaasulaitosten hyödyntämää biomassaa voidaan kerätä pelloilta, pientareilta, järvistä ja metsistä. Tällöin saadaan uusiutuvaa energiaa tuotetuksi taloudellisesti järkevällä tavalla ja maatiloille lisää tuloja. Pienten, rehevöityneiden järvien kasvuston kerääminen biokaasuksi parantaa samalla vesistöjen laatua.

Tällä hetkellä investointitukea voidaan myöntää maatalan energiantuotannossa tarvittavaan rakentamisinvestointiin vain siltä osin kuin tuotettu energia käytetään maatalouden tuotantotoiminnassa. Tämä on käytännössä johtanut siihen, ettei maatilojen investointeihin biokaasulaitosten rakentamiseksi ole saanut tätä tukea tilanteissa, joissa liikennebiokaasua tai biokaasua tuotettaisiin myyntiin. Lainsäädäntöä tulee muuttaa niin, että se mahdollistaa tuotantotuen myöntämisen täysimääräisesti myös biokaasun myyntiin tähtääviin investointeihin.

Biokaasun kysyntää tulee lisätä tekemällä biokaasuautoilu entistä edullisemmaksi auto- ja ajoneuvoveroa alentamalla. Mahdollisuuksia rakentaa pieniä kaasuverkostoja maatiloilta lähiasutusten lämmittämiseen on parannettava. Tahdomme edistää energiaa säästäviä lämpöpumppuja ja hajautettua uusiutuvan energian hyötykäyttöä, kuten pieniä tuuli-, vesi-, hake-, pienpuu- ja aurinkoenergialaitoksia. Erityisesti aurinkosähkön ja –lämmön tuotanto on tullut entistä kannattavammaksi ja ennusteiden mukaan se on vuosikymmenen kuluttua jopa edullisin energian tuotantomuoto puolet vuodesta. On lisättävä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sopivimpien uusiutuvan energian hyödyntämistapojen ja niiden yhdistelmien kehittämiseksi.

Turve on paikallisesti merkittävä energianlähde ja siksi siitä luopumista ei

voi tehdä nopealla aikavälillä, vaikka turpeen poltosta aiheutuvat päästöt energiayksikköä kohden ovat suuret. Turvetuotannon työllisyysvaikutus on merkittävä harvaan asutuilla alueilla, ja sen merkitys metsähakkeen tukipolttoaineena on suuri. Turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä sekä niitä ympäröivien vesistöjen suojelusta on huolehdittava. Turvetuotannon jo likaamien tai rehevöittämiä vesistöjen ennallistamista on edistettävä.

TOIMENPITEET

- Lisätään kotimaisen biokaasun tuotantoa
- Lisätään biokaasun kysyntää autojen verotusta muuttamalla.
- Uudistetaan energiantuotantotukea niin, että maatilat voivat saada täysimääräistä tukea myös myyntiin tähtääviin investointeihin

LOPUKSI

Kristillisdemokraatit tahtovat, että tulevaisuudessa:

- Suomalaiset voivat syödä terveellisiä ja turvallisia kotimaisia elintarvikkeita, jotka tuotetaan kestävästä ja kannattavasta maataloudesta.
- Suomen pellot säilyvät viljeltyinä, metsät hoidettuina ja maaseutu asuttuna ja että maatalousyrittäjät saavat työstään ansaitsemansa palkan.
- Suomessa elintarvikkeiden ja energian tuotanto on mahdollisimman omavaraista ja kotimainen elintarvike-, metsä- ja energiateollisuus ovat maailman kärkeä ekologisuuden ja innovaatioiden kautta.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä 2.9.2016